

Elisabeth Weeshuis Museum

Jaarverslag 2024

Een van de 'weeskinderen' zingt een lied in de muziektheatervoorstelling op de weeshuizolder tijdens Elisabethdag. foto: Donald Schalk

Woord vooraf

2024 was voor het Elisabeth Weeshuis Museum een jaar met veel mooie momenten. In de spinzal van het museum kon het publiek vijf prachtige schilderijen bewonderen uit de collectie van Huis Bergh. De geportretteerden werden voor het eerst sinds eeuwen herenigd met hun familieleden die op de Culemborgse portrettengalerij afgebeeld zijn. Een Tiels topstuk, het drieluik met de heilige Anthonius was enkele weken te zien naast het Culemborgse drieluik van Jan Deys. En tijdens de viering van Elisabethdag waren er kinderstemmen te horen op de zolder van het weeshuis. Culemborgse kinderen voerden een toneelstuk op over de weeskinderen die hier opgroeiden.

Op de achtergrond werd ondertussen belangrijk werk verricht. De collectieregistratie werd verbeterd zodat de collectie vanaf 2025 beter digitaal beschikbaar is. Er werd gewerkt aan een nieuwe website en het educatie-aanbod werd deels vernieuwd.

De vele opgaven op het gebied van vernieuwing van presentatie, programmering, marketing en educatie zorgen voor een grote dynamiek in het museum. De kunst zal blijven om hierin een duurzame balans te vinden tussen middelen en prestaties.

We willen de financiers en fondsen, met name ook de Vrienden bedanken voor de steun die zij ons geven. Dankzij hen kunnen we het verhaal vertellen van de 700 kinderen die in het weeshuis opgroeiden en inzicht geven in ontstaan van de stad Culemborg. We dragen zo bij aan een gevoel van onderlinge verbondenheid en verbinding met de stad waar we wonen, werken en leven.

In 2024 waren onder meer drie kinderportretten in bruikleen. foto: Kim Kok

Activiteitenverslag 2024

Reguliere activiteiten van het museum

Het Elisabeth Weeshuis Museum is een permanente instelling zonder winstoogmerk, in dienst van de samenleving, gericht op het onderzoeken, verzamelen, bewaren, interpreteren en tentoonstellen van materieel en immaterieel erfgoed. Het museum is openbaar, toegankelijk en inclusief en bevordert diversiteit en duurzaamheid. We werken en communiceren ethisch, professioneel en met participatie van gemeenschappen. We bieden een verscheidenheid aan ervaringen met het oog op educatie, genoeg, reflectie en kennisuitwisseling.

Het museum ontvangt van de gemeente Culemborg een subsidie voor de basistaken van het museum: onderzoeken, verzamelen, bewaren, interpreteren en tentoonstellen van materieel en immaterieel erfgoed. Daarnaast ontvangt het museum van de gemeente een bedrag dat specifiek bedoeld is voor educatieve programma's in samenwerking met de Brede School Culemborg.

Voor projecten, tentoonstellingen en activiteiten worden fondsen geworven.

Behouden

In 2024 werkte het team Collectie verder aan de uitvoering van het Actieplan Collectie 2022/2024. Onder andere werden papieren voorwerpen uitgelijst, verpakkingen verbeterd en schilderijen in het depot van nieuwe ophangkabels voorzien. Dankzij de inzet van vrijwilligers werden 445 foto's van objecten gemaakt waarmee op termijn de presentatie op de website CollectieGelderland zal verbeteren.

Sinds juni 2024 sieren twee grote stenen de entree van het museum. Het zijn de zichtbare resultaten van een restauratie waarbij deze zogenoemde stoepstenen zijn opgeknapt. Bij de onthulling van deze stenen werd een korte presentatie gegeven over het fenomeen stoepstenen en de historische Culemborgse context.

In 2024 volgden een aantal medewerkers en vrijwilligers een training collectiehulpverlening. Aan de hand van praktijkvoorbeelden en scenario's werd er nagedacht over mogelijke risico's voor de collectie van het museum.

Door de inzet van een vrijwilliger is de schenkingsadministratie van het Elisabeth Weeshuis Museum in 2024 voor een groot deel gedigitaliseerd.

Ter voorbereiding op de overstap naar een nieuw collectiebeheersysteem zijn de data in het huidige systeem (Adlib) opgeschoond. Een deel van de gegevens is gestandaardiseerd en zal daardoor vanaf 2025 beter vindbaar zijn op internet.

Twee stoeppalen sieren de entree van het weeshuis. foto: Jesse Krol

Verwerven en Bruiklenen

Verwervingen

Het museum verwierf door een schenking in 2024 een delftsblauw herdenkingsbord van het eerste lustrum van het in Culemborg gevestigde Nederlands Schriftelijk Studie Centrum (NSSC). Door de familie van oud wees Kobus Wammes werden een aantal timmergereedschappen geschonken aan het museum. Voor het museum werd een achttiende-eeuws prijsbandje aangeschaft. Een luxe boek met het Culemborgse stadswapen op het omslag.

Bruiklenen

De memorietafel van Elisabeth van Culemborg was dit jaar in Museum Busleyden in het Belgische Mechelen te bewonderen op een grote tentoonstelling over het Gulden Vlies.

Het Elisabeth Weeshuis Museum had dit jaar schilderijen te leen van Kasteel Huis Bergh en het Flipje en Streekmuseum Tiel. Voor de presentatie Verbonden in de Vrijstad werden objecten in bruikleen genomen van de Kasteeltuin Culemborg, het Jan van Riebeeckmuseum en Stadskasteel Zaltbommel.

De memorietafel komt terug van een tentoonstelling. foto: Dirk Janse

Onderzoeken

Wij Waren het Weeshuis

Met het participatieproject 'Wij waren wees' onderzocht in 2023 een enthousiaste groep Culemborgse vrijwilligers de levensverhalen van 48 weeskinderen, 24 'knegtkens' en 24 'maegdekens', die tussen 1560 en 1952 opgroeiden in het Elisabeth Weeshuis. Het succes van dit project heeft ertoe geleid dat tien vrijwilligers zich blijvend willen inzetten voor historisch onderzoek naar de geschiedenis van het weeshuis. Besloten werd om verder te gaan met het digitaal ontsluiten en inzichtelijk maken van de goed bewaard gebleven weeshuisarchieven. Hiervoor is het project Wij Waren Het Weeshuis gestart. Het primaire doel is de levens van alle bij het weeshuis betrokken personen in kaart te brengen. Het resultaat kan dienen als uitgewerkte bron voor nader onderzoek naar (de positie van) het Elisabeth Weeshuis en mensen binnen de Culemborgse gemeenschap die bij het weeshuis betrokken waren. Door onderzoek naar de interacties tussen het weeshuis en inwoners van Culemborg kan een deel van de lokale geschiedenis worden vastgelegd. Het project Wij Waren het Weeshuis is eind van 2023 van start gegaan.

Door een vrijwilliger is verder gewerkt aan het transcriberen van de interviews met oud-bewoners van het Elisabeth Weeshuis die in 2010 zijn afgenomen.

Presenteren

Wij Waren Wees*

Eind 2023 is op de eerste verdieping van het museum een tentoonstellingswand ingericht met portretten die Suzanne Huijs van weeskinderen maakte, aangevuld met een korte beschrijving van hun levens en enkele persoonlijke voorwerpen van onderzochte weeskinderen. Een tijdlijn van de belangrijkste ontwikkelingen binnen en buiten het weeshuis tussen 1560 en 1952 is aangevuld met de portretten van de kinderen. Deze tentoonstelling zal naar verwachting twee jaar te bezichtigen blijven.

** Het onderzoek 'Wij waren wees' is gefinancierd door het Elisabeth Weeshuis Museum samen met Vereniging Vrienden van het Elisabeth Weeshuis Museum en het Cultuurfonds Culemborg.*

De 48 portretten uit de reeks 'Wij waren wees' foto: Kim Kok

Familieëunie in het weeshuis / Adellijke wezen*

In 2024 is in het weeshuis een familieëunie gerealiseerd. In de vaste opstelling van spinzaal van het weeshuis hangen de schitterende portretten van Catharina van den Bergh en haar echtgenoot Floris van Pallandt II. Van vijf familieleden van hen zijn 17e eeuwse portretten bewaard gebleven in de collectie van Kasteel Huis Bergh. Door ruimte in onze eigen presentatie vanwege een bruikleen en de verbouwing van Kasteel Huis Bergh in 's Heerenberg was het mogelijk deze werken tijdelijk te lenen. Één de geportretteerden is het adellijke weesmeisje Maria Elisabeth Clara.

** Mogelijk gemaakt door een bijdrage van De Vereniging Vrienden van het Elisabeth Weeshuis Museum.*

Ensemble van drie schilderijen op de slaapzaal. foto: Kim Kok

Antonius en Elisabeth*

Het 500 jaar oude drieluik 'De verzoeking van de heilige Antonius' was twee maanden lang te zien in de meisjesrefter - de oude eetzaal - van het weeshuis. Het werd daar tentoongesteld naast een drieluik uit de vaste collectie van het museum. Samen gaven de werken een indruk van de religieuze leefwereld van Elisabeth van Culemborg. Deze bijzondere bruikleen van dit topstuk was mogelijk vanwege een verbouwing bij het Flipje en Streekmuseum in Tiel.

** Mogelijk gemaakt door een bijdrage van De Vereniging Vrienden van het Elisabeth Weeshuis Museum.*

Bijzonder bruikleen uit Tiel: de heilige Antonius. foto: Rob Higler

Kapelpresentatie Verbonden in de vrijstad*

Een kleine, gezamenlijke tentoonstelling van Elisabeth Weeshuis Museum, Jan van Riebeeckmuseum en Kasteeltuinen Culemborg. Daarin werd een blik geworpen op 17^e eeuwse Culemborg en gaven we tegelijkertijd het startschot voor een historische audiotour door Culemborg.

December 2024 – Februari 2025. Duur: 10 weken.

** Mogelijk gemaakt met subsidie uit het Regioplan Inspirerend Rivierenland. Een gezamenlijk project van alle acht gemeenten in Rivierenland om de culturele infrastructuur te versterken.*

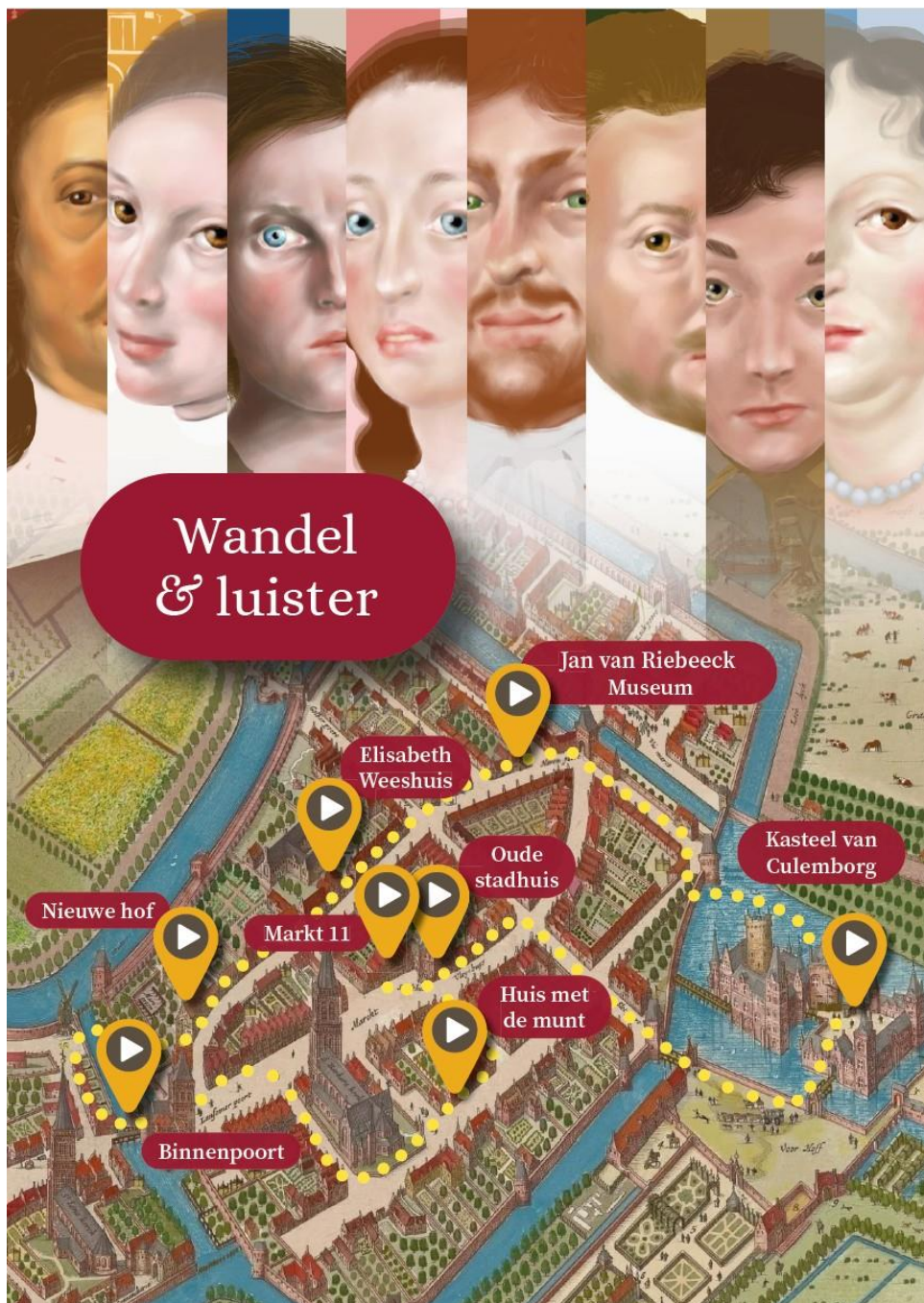

Kapelpresentatie met acht Culemborgers uit de 17^e eeuw. foto: Kiana Kempf

Mediatour Stemmen uit de vrijstad*

In samenwerking met het Jan van Riebeeckmuseum en Kasteeltuin Culemborg en ondersteund door Theaternetwerk Surpluus, werd een mediatour gemaakt. Acht markante Culemborgers uit de zeventiende eeuw vertellen in de app iets bij een locatie in de stad waar zij gewoond hebben of geboren zijn. In de vorm van een podwalk kunnen geïnteresseerden de historische verhalen horen, ook als het museum gesloten is.

** Mogelijk gemaakt met subsidie uit het Cultuur- & Erfgoedpact Rivierenland. Een samenwerking tussen gemeenten en provincies voor de versterking van kunst, cultuur en cultuurhistorie.*

Activiteiten

VR-Game Schatkamers van Gelderland*

Binnen het project Schatkamers van Gelderland werkten ruim 30 Gelderse erfgoedinstellingen samen om het verhaal van Gelderland te tonen door bijzondere collectiestukken digitaal bij elkaar te brengen. Dit verhaal werd met behulp van moderne digitaliseringstechnieken en vernieuwende presentatievormen aangeboden middels 'Schatkamers Online' en 'Schatkamers VR Game'. Schatkamers van Gelderland VR Game was een spel voor twee spelers. Spelenderwijs ontdekten zij het verhaal van Gelderland en verkenden zeven tijdvakken, van de prehistorie tot de twintigste eeuw. Eén speler met de VR-bril, een ander als operator van een tijdreismachine met een touchscreen. De rondreizende game was april-mei 2024 in de kapel te spelen.

** Mogelijk gemaakt door de provincie Gelderland en Erfgoed Gelderland*

Voorleesconcert Een Tibetaans sprookje

Op zaterdag 6 april klonk er muziek in de oude keuken van het Weeshuis. Kinderen vanaf zes jaar konden er luisteren naar een Tibetaans sprookje over een jongen en een meisje die de Wolkenberg beklimmen om raad te vragen aan een kluizenaar. Het geheel werd begeleid door verschillende instrumenten: klavecimbel, traverso, barokviool en viola da gamba.

Vakantieactiviteiten*

In de vakanties verzorgden we kinderactiviteiten waarmee we ook uitdrukkelijk mikten op kinderen van minder vermogende ouders. De activiteiten waren soms gratis, soms voor een symbolisch bedrag. In de zomer ging het om een serie workshops waarin gekookt, getekend, geknutseld en gespeeld werd. In totaal werden meer dan tien activiteiten georganiseerd. Rond de promotie en invulling vond afstemming plaats met ELK Welzijn. Hoewel de activiteiten goed bezocht werden en vanuit dat oogpunt succesvol waren, werd de beoogde doelgroep niet tot nauwelijks bereikt.

** Mogelijk gemaakt met een bijdrage van de Stichting Elisabeth Weeshuis*

Open monumentendag

In het tweede weekend van september werd op open monumentendag een lezing gehouden onder de titel 'Het weeshuis in beweging' over de veranderingen die het gebouw in de afgelopen eeuwen onderging. Het museum was gratis toegankelijk en er waren meerdere gratis rondleidingen.

Kunstroute Culemborg

Eind september was er in het kader van Kunstroute Culemborg een tweedaagse glaskunstepositie in de keuken van het weeshuis. Tegelijkertijd was in de weeshuiskapel een schilderijenexpositie. Het Elisabeth Weeshuis Museum draagt hiermee bij aan de zichtbaarheid van het werk van lokale Culemborgse kunstenaars.

Elisabethdag*

Op zondag 17 november vierden we Elisabethdag, de naamdag van vrouwe Elisabeth. Op de zolder van het weeshuis speelden twee acteurs en 15 kinderen het weeshuisdeel uit de muziektheatervoorstelling 'Wie komen?'. Vier keer werd dit stuk onder de titel 'Waar is Willem?' opgevoerd.

** Mogelijk gemaakt met een bijdrage van de Stichting Elisabeth Weeshuis*

Muziektheatervoorstelling *Waar is Willem?* op de weeshuizolder. foto: Cock Kasbergen

Marketing en communicatie

Website en sociale media

In 2024 zijn we gestopt met ons Twitteraccount en hebben we ons qua sociale media gericht op Instagram (1081 volgers) en Facebook (1940 volgers). In het najaar is gewerkt aan een nieuwe website die in 2025 online zal komen.

Naast sociale media zijn alle evenementen ook via de papieren en digitale UITagenda (cultuurculemborg.nl) gepromoot. Lokale en regionale kranten, zoals Het Kontakt en De Gelderlander besteden veel aandacht aan het Elisabeth Weeshuis Museum. Zij worden op de hoogte gehouden van onze activiteiten door het aanleveren van persberichten.

Met projectgelden vanuit de provincie is een traject ingezet voor de versterking van onze promotie. Naast vernieuwing van de website zullen enkele formats voor nieuwsbrieven en social-media berichten worden ontwikkeld.

Educatie

Primair Onderwijs: Brede School

Het Elisabeth Weeshuis Museum is partner van (cultuurpunt) Brede School Culemborg: een netwerk van cultuurpartners en cultuurdocenten die het cultureel programma aan het basisonderwijs aanbieden. De subsidie van de gemeente Culemborg in het kader van de Brede Regeling Combinatiefuncties maakt het voor het museum mogelijk erfgoedlessen te verzorgen op scholen en in het museum. Door personele onderbezetting in het museum is in 2024 een minder groot deel van de doelgroep bereikt dan beoogd. Wel is er een begin gemaakt met de vernieuwing van het aanbod waardoor er vanaf 2025 twee lessenseries over het leven in het weeshuis worden gegeven.

Voortgezet Onderwijs

Met de middelbare scholen in Culemborg wordt op projectbasis samengewerkt. Enkele VMBO-klassen van Het Koningin Wilhelmina College kwamen in de zomer langs in het kader van een project over voeding. Onder de noemer 'Weesburgers bakken' was er een programma waarin de leerlingen naast kijken en luisteren ook konden koken en proeven.

Spellen in de kelder van het weeshuis. foto: Kim Kok

Samenwerken

Samenwerken in het weeshuis

Het Elisabeth Weeshuis werd in 2024 door vier organisaties gebruikt: Het Elisabeth Weeshuis Museum in de voormalige meisjesvleugel, Bibliotheek Rivierenland in de jongensvleugel, de Volksuniversiteit in de cursuslokalen en De Witte Schuur met 'Brazzerie Wees is anders' in de voormalige boerderij. De ruimtes worden door alle partners gehuurd van de Stichting Elisabeth Weeshuis. De stichting, in de volksmond beter bekend als 'de protectoren', beheert de nalatenschap van Vrouwe Elisabeth van Culemborg. Om van het Weeshuis een inspirerende ontmoetingsplek voor de inwoners van Culemborg maken, financieren zij jaarlijkseen aantal activiteiten. De viering van Elisabethdag -de naamdag van Elisabeth- is één van die activiteiten. Ook in 2024 vierden we deze dag.

De balie en museumwinkel. foto: Kim Kok

Samenwerken in de stad

In samenwerking met het Jan van Riebeeckhuis en de Kasteeltuin is een mediatour ontwikkeld voor een stadswandeling. Hiervoor is gebruik gemaakt van de digitale infrastructuur van Erfgoed Gelderland. Deze stichting is ook de uitvoerder van het grotere project Verhaal van Gelderland waar de tour onderdeel van uitmaakt. De oplevering vond in december 2024 plaats en ging vergezeld van een expositie in de Weeshuiskapel.

Het Elisabeth Weeshuis vormt samen met HAAKS, LekArt, Theater De Fransche School, de Gelderlandfabriek en Kunst Educatie Culemborg het projectteam Cultuur Culemborg. Het projectteam is er voor alle cultuur in Culemborg, de afstemming tussen kunst- en cultuuraanbieders, voert een deel van het cultuurprogramma van de gemeente uit en zoekt de samenwerking tijdens Cultuur Platforms. De samenwerking resulteert onder meer in de UITagenda. Met Theaternetwerk Surpluus is samengewerkt in het kader van de mediatour 'Stemmen uit de vrijstad'.

Daarnaast maakt het museum deel uit van het Collectief Centrum Culemborg . Dit collectief stelt zich ten doel de Culemborgse binnenstad een economisch sterke en aantrekkelijke plek te maken, waar cultuur en erfgoed onderdeel van uitmaakt.

Gebroken Aziatisch porselein uit de tuin van het Jan van Riebeeckhuis.
foto: Kiana Kempf

Samenwerken in de regio en provincie

Het Elisabeth Weeshuis Museum is lid van de cooperatie Erfgoed Gelderland. We kunnen hierdoor expertise delen en meedoen met collectieve voorzieningen op het gebied van scholing, promotie en collectieontsluiting.

Met de regionale partners Regionaal Archief Rivierenland, Flipje en Streekmuseum Tiel en Stadskasteel Zaltbommel is in 2024 een convenant overeengekomen op het gebied van acquisitie, behoud, beheer, ontsluiten en toegankelijk maken van erfgoed in onze regio.

Met de musea in de regio Flipje en Streekmuseum Tiel en Stadskasteel Zaltbommel is periodiek overleg. De goede contacten en het onderlinge vertrouwen leiden tot samenwerking op het terrein van bruiklenen en acquisitie.

Resultaten 2024

Bezoekersaantallen:

2020: 5.000

2021: 4.529

2022: 11.743

2023: 7.546

2024: 7.514

Door in 2024 in te zetten op samenwerking met de kasteeltuin en het Jan van Riebeeckmuseum en het inzetten op het vertellen van historische verhalen in de publieke ruimte middels een mediatour heeft het museum meer publiek bereikt dan alleen de bezoekers van de museumlocatie.

Het totaal aantal bezoekers bleef gelijk in vergelijking met het vorige jaar. 2024 was het laatste jaar dat horecapartij De Witte Schuur de horecapartner in het weeshuis was. Het ontbreken van horeca is momenteel een gemis dat effect zal hebben op waardering van het museumbezoek en bezoekersaantallen.

Het nieuw ontwikkelde educatieprogramma zal in 2025 waarschijnlijk tot een groei van bezoek uit deze doelgroep leiden. Aantrekkelijke programmering en effectieve marketing zullen bepalend zijn voor verdere groei.

Organisatie

Bestuur

Het bestuur bestaat uit vijf leden.

Functie	Naam	Termijn	Nevenfuncties
Voorzitter	Claire Vaessen	Tot 1-2 2025, niet herbenoembaar	
Secretaris	Cees Braas	Tot 26-8-2026, herbenoembaar	
Penningmeester	Cock Kasbergen	Tot 1-2-2027, herbenoembaar	
Algemeen lid	Christel van Romunde	Tot 15-3-2024	Docent/tutor HBO kunstvakonderwijs
Algemeen lid	Leonie Briene	Tot 15-11-2027, herbenoembaar	Manager Financieel en Personeel Beheer bij Bedrijfsvoeringsorganisatie West-Betuwe
Algemeen lid	Félice Benda	Tot 1-9-2028, herbenoembaar	CRM-specialist bij Stichting CultuurWerkt!

2024 was het jaar van teruggekeerde organisatorische stabiliteit en normalisering: op 1 december 2023 trad een nieuwe directeur aan; op 1 juli 2024 een nieuwe medewerker bedrijfsvoering. Het bestuur kon daardoor weer meer afstand nemen van de werkvloer. Het bestuur kwam eens in de zes weken bijeen met een vaste agenda.

Betaalde medewerkers

Functie	Functieomvang	Opmerking
Directeur	24 uur	Vanaf 1 december 2023
Medewerker bedrijfsvoering	20 uur	Vanaf 1 juli 2024
Medewerker collectie	16 uur	Vanaf 11 mei 2023

De directeur wordt bijgestaan door een collectiemedewerker en een medewerker bedrijfsvoering. Waar taken goed zelfstandig ingevuld en uitgevoerd kunnen worden, zoals bijvoorbeeld educatie en publiciteit, huurt het museum zzp'ers in.

Het museum mag rekenen op de toegewijde inzet van een grote groep vrijwilligers. Zij zetten zich in op alle terreinen waar het Elisabeth Weeshuis Museum mee te maken heeft: onderzoek, activiteiten, collectie, schoonmaak en onderhoud, balie, ticketverkoop en winkel, rondleidingen, financiën en projecten.

Governance

Het Elisabeth Weeshuis Museum volgt de Governance Code Cultuur (GCC) en licht aan de hand van de acht principes toe hoe het museum dat heeft gedaan:

1. Het Elisabeth Weeshuis Museum (EWM) realiseert haar maatschappelijke doelstellingen door haar taken als museum te verbinden aan actuele maatschappelijke thema's door middel van haar kerntaken: educatie, activiteiten, presentaties, onderzoek en promotie.
2. Het museum past de Governance Code Cultuur toe en legt daarover in het jaarverslag verantwoording af.
3. Het bestuur is onafhankelijk en onbezoldigd. Bestuur en directie handelen transparant en zorgvuldig. Wanneer belangen of functies elkaar kunnen raken wordt dit in eerste instantie in openheid besproken in een bestuursvergadering. In voorkomende gevallen onthoudt de betrokken bestuurder zich van besluitvorming of uitvoering van taken. Eventueel treft de voorzitter passende maatregelen. (Neven)functies van de directeur moeten gemeld en goedgekeurd worden door het bestuur. Er hebben zich - voor zover bekend - in 2024 geen situaties van belangenverstrengeling of tegenstrijdig belang voorgedaan.

4. Directie en bestuur zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar. Deze zijn vastgelegd in de statuten, het Personeels- en organisatieplan, het Directie-bestuursreglement en in profielschetsen van bestuursleden.
5. Het EWM is een stichting die het bestuur-directiemodel hanteert. Het bestuur is eindverantwoordelijk voor zowel de voorbereiding, vaststelling als de uitvoering van beleid. De directeur heeft een mandaat voor de dagelijkse leiding en rapporteert daarover in het managementpaper. Strategie, identiteit en continuïteit van de organisatie; naleving van wet- en regelgeving; bedrijfsvoering, risicobeheer en zakelijk beleid hebben de vanzelfsprekende aandacht van het bestuur. Deze worden geborgd door diverse beleidsdocumenten en een jaaragenda voor update en herijking van beleid.
6. Het bestuur gaat verantwoord om met mensen en middelen van de organisatie. Er is een rooster van aftreden. In 2024 is één bestuurslid afgetreden en één nieuw bestuurslid aangetreden.

Mensen: de Gedragscode geldt voor iedereen die iets voor of in opdracht van het museum doet. Vrijwilligers en medewerkers hebben toegang tot een externe vertrouwenspersoon. In het kader van goed werkgeverschap volgt het bestuur de Museum-cao. In het Personeels- en organisatieplan zijn o.a. voortgangs- en ontwikkelgesprekken met medewerkers opgenomen. Er is een risicoanalyse-arbo (RIE) opgesteld met daaraan gekoppeld een actieplan. Deze moet nog extern worden getoetst. Dat gaat gebeuren in 2025.

Er is een aanzet gemaakt tot actualisering van het Vrijwilligersbeleid. In 2025 wordt een nieuw meerjarenbeleidsplan gemaakt. Het bestuur gaat van die gelegenheid gebruik maken om de diversiteit en Inclusie daarin te verankeren. In het licht van 'fair pay' is het geormerkte budget dat het EWM ontvangt in het kader van de Brede Regeling Combinatiefuncties discutabel.

Middelen: de financiële cyclus wordt nauwgezet gevolgd; de accountant controleert de jaarrekening; voor alle projecten is een door het bestuur vastgesteld Project Initiatief Document verplicht. De Inventarisatie voor beheersen van de continuïteitsrisico's is in december 2024 en januari 2025 in bestuursvergaderingen besproken.

7. Principe 7 vervalt in de bestuur-directieversie van de GCC.
8. In het kader van 'good governance' monitort het bestuur haar eigen functioneren aan de hand van een stoplichtoverzicht dat is opgesteld naar aanleiding van een begeleide zelfevaluatiescan en dat in elke bestuursvergadering op de agenda staat.

Terug- en vooruitblik

Uitval en vertrek in 2023 en 2024 van personeel betekenden dat inwerken en orde op zaken stellen voor de nieuwe directeur een forse uitdaging was. De balans tussen uitvoeringscapaciteit en ambitie had al langer de volle aandacht van het bestuur. De kernbegroting blijkt voldoende om de basistaken van het museum uit te voeren, maar biedt weinig ruimte voor het initiëren en de regie van projecten en activiteiten. Het bestuur is daarom kritisch op nieuwe projecten als die extra personele inzet vergen waar de reguliere inkomsten niet in voorzien. In de praktijk blijkt het absoluut noodzakelijk dat de directeur een deel van zijn tijd kan besteden aan het aanvragen van gelden bij fondsen en het coördineren van de projecten die daaruit voortvloeien. In 2024 heeft dat zijn waarde bewezen en is er extra geld ontvangen om de marketing en communicatie een impuls te laten geven; voor workshops voor de vrijwilligers; voor het opschonen van de collectiedata en voor het doorontwikkelen van de vaste presentatie. Al deze projecten krijgen in 2025 hun beslag.

In 2025 wordt een nieuw meerjarenbeleidsplan geschreven. Het bestuur betreurt het vertrek van de horecafaciliteit in het Weeshuis, maar is verheugd dat de bibliotheek blijft.

Financieel verslag 2024

Financieel gezien was 2024 een rustig jaar voor het museum. Na het aantreden van de nieuwe directeur aan het begin van het jaar en de nieuwe medewerker bedrijfsvoering halverwege het jaar is op personeels- en organisatievlak de rust hervonden.

Inkomsten

De belangrijkste inkomstenbron van het museum is de structurele subsidie van de gemeente. Deze is voorwaarde voor het in stand houden en openhouden van het museum. Dat wil zeggen iets meer dan 1,5 FTE personeel, vrijwilligerskosten, huisvestingskosten, afschrijvingen en overige beheerskosten. Op grond van een inventarisatie van de noodzakelijke kosten is de jaarlijkse structurele subsidie voor 2024 verhoogd ten opzichte van voorgaande jaren.

Projecten, activiteiten en tentoonstellingen worden gedekt door incidentele bijdragen van fondsen en relaties. Deze incidentele bijdragen waren in 2024 lager dan vorig jaar aangezien deze alleen gebruikt kunnen worden voor de werkelijke uitgaven aan projecten. Het ontbreken van een directeur in een groot deel van 2023 en de daaropvolgende inwerkperiode en heroriëntatie op museumactiviteiten, hebben geleid tot minder uitgaven aan projecten en activiteiten in 2024 dan het jaar ervoor.

Projecten, activiteiten en tentoonstellingen die in 2024 werden uitgevoerd, werden gefinancierd met bijdragen van de Vrienden van het Elisabeth Weeshuis Museum, de Stichting Elisabeth Weeshuis, het (v/h Prins Bernhard) Cultuurfonds, het Cultuur- & erfgoedpact Rivierenland en het Ondernemersfonds Culemborg.

In 2024 zijn tevens subsidies verworven en ontvangen voor nieuwe projectactiviteiten die in 2025 en 2026 hun beslag krijgen. Een daarvan is een subsidie van de Provincie Gelderland in het kader van de Gelderse Thematische Verhaallijnen. Het project wordt uitgevoerd in samenwerking met het Museum Kinderdorp Neerbosch. Het betreft een vernieuwing van de vaste presentaties waarin inzichten uit het Verhaal van Gelderland worden meegenomen. Het voorschot voor deze subsidie staat op de balans als vooruit ontvangen subsidie en verklaart mede de toegenomen liquide middelen.

Tevens is er een subsidie aangevraagd en ontvangen van de Provincie Gelderland in het kader van de subsidieregeling kleine musea en historische organisaties. Het doel van dit project is vergroting van het publieksbereik door een verbeteringsslag in communicatie en marketing. Ook deze subsidie staat op de balans.

De entree-inkomsten zijn gestegen ten opzichte van vorig jaar en zijn hoger dan begroot. Winkel-verkopen, verhuurinkomsten en overige inkomsten, zoals rondleidingen en verjaardagsfeestjes

zijn daarentegen gedaald en lager dan begroot. Samen waren de totale inkomsten uit verkopen lager dan begroot, maar wel hoger dan het jaar ervoor.

Personeelskosten

Met ingang van 1 juli is een CAO-verhoging van 5% voor de museumsalarissen van kracht geworden. Hiermee was in de begroting al rekening gehouden. De pensioenkosten waren in 2024 hoger dan begroot door een te lage inschatting van de te verwachten pensioenkosten. De verzuimverzekerings-premie werd in 2024 initieel verdubbeld door het hoge verzuim in 2022 en 2023. Door de wachttijd voordat de verzekering uitkeert te verhogen, hebben we de premie terug kunnen brengen. Voor de dekking van het risico tijdens de wachttijd is in 2023 een bestemmingsreserve op de balans opgenomen. Reiskosten zijn lager dan begroot door een kortere woon/werk afstand van nieuw personeel.

Er is een ruime onderbesteding geweest in de uren voor de Brede School. Het lag in de bedoeling om de subsidie van dit jaar plus de overgebleven subsidie van vorig jaar, naast lesuitvoering, te besteden aan een herontwikkeling van de erfgoedlessen. Het heeft echter geruime tijd geduurd om een geschikte museumdocent te vinden en in te huren. Hierdoor kon pas in het laatste kwartaal de herontwikkeling van het lesprogramma ter hand worden genomen en is slechts een beperkt aantal lessen uitgevoerd. Inmiddels is het lesprogramma ontwikkeld en is de lesuitvoering vanaf januari 2025 weer vol op stoom. Met de gemeente is afgesproken dat de overgebleven Brede School subsidies in 2025 besteed worden.

Huisvestingskosten

Medio 2023 hebben we een vast energiecontract tot 1 juli 2026 met relatief lage tarieven kunnen afsluiten. De energiekosten voor 2024 waren daardoor beduidend lager dan in 2023 en ook lager dan begroot.

Museumkosten

De museumkosten zijn lager dan in 2023 door de genoemde lagere kosten voor activiteiten en projecten, tijdelijk lagere PR-kosten door strategische heroriëntatie op inhoud en communicatie en lagere onderhoudskosten collectie door afronden het vaandelherstelproject.

Resultaat

Het resultaat van 2024 is € 4.547,-.

Inrichting financieel management

In december wordt de begroting voor het jaar erop vastgesteld, dat is het kader waarbinnen de directeur in dat jaar gaat werken. In het bestuurs-directiereglement is het mandaat waarbinnen de directeur mag opereren vastgelegd. Ontwikkelingen die van invloed kunnen zijn op het resultaat worden nauwlettend gevolgd.

In de loop van het jaar stelt de penningmeester, die deel uitmaakt van het bestuur, maandelijks in samenwerking met de directeur een prognose op van het te verwachten financiële resultaat dat jaar. Deze prognoses worden besproken in de bestuursvergaderingen en leiden zo nodig tot bijsturing van het beleid.

Onder leiding van de directeur voert een gekwalificeerde vrijwilliger de dagelijkse financiële administratie uit op basis van een professioneel boekhoudprogramma, dat in beginsel voor alle bestuursleden en betrokken medewerkers is in te zien. Controle en fiattering van de betalingen is in handen van de penningmeester.

Een externe accountant controleert jaarlijks de financiële administratie en stelt het financiële jaarverslag op. Hij is langer dan vier jaar aan het museum verbonden. Het bestuur heeft besloten om voorlopig geen wisseling van accountant door te voeren. Het bestuur kiest voor continuïteit. De accountant is onafhankelijk en heeft geen persoonlijke of andere zakelijke betrekkingen met een van de bestuursleden of anderszins met het museum. Het bestuur ziet geen obstakels in het nog enkele jaren aanhouden van de huidige accountant.

Risicomanagement

Als onderdeel van de Governance Code Cultuur is het bestuur eind 2024 gestart met een evaluatie van de inventarisatie uit 2022 van de risico's die de bedrijfsvoering en de continuïteit van het museum bedreigen en is voornemens om deze in maart 2025 af te ronden.

De concentratie van ervaring en kennis van het museum bij een beperkte staf is al langer een in het oog springend risico. Gezien de beperkte financiële middelen is daar op dit moment weinig aan te veranderen. Naast ervaring en kennis kan daar sinds 2022 'uitvoeringscapaciteit' aan toegevoegd worden. Scherp letten op een gezond evenwicht tussen ambities en capaciteit blijft noodzakelijk.

Het museum maakt zich ernstig zorgen over de stijging van zijn exploitatiekosten door stijging van de loonkosten en inflatie. Dit jaar werden die gecompenseerd door de hogere structurele subsidie en incidenteel meevallende uitgaven. Omdat het dekken van lopende exploitatiekosten door incidentele meevallers niet toekomstbestendig is, werken bestuur en directeur aan structurele oplossingen. Daartoe is, in overleg met de gemeente, voor 2024 een kernbegroting opgesteld. Dat wil zeggen een begroting zonder incidentele mee-en tegenvallers. Deze vormt de inzichtelijke basis voor een lange termijn gezonde exploitatie. De verhoging van de jaarlijkse gemeentesubsidie voor 2024 is daarvan een uitkomst.

Ontwikkelingen in 2025

De structurele subsidie van de gemeente is het noodzakelijke fundament voor het bestaan van het EWM als museum. Alleen op dat fundament kunnen tentoonstellingen, projecten en activiteiten, gefinancierd uit andere bronnen, gerealiseerd worden. Andere bronnen vergoeden doorgaans alleen de externe kosten voor de tentoonstelling, het project of de activiteit. Ze vormen geen inkomsten die vaste exploitatiekosten dekken. Voor 2025 is de structurele subsidie van de gemeente bevroren op het bedrag van 2024. Voor 2026 is al aangekondigd dat dat waarschijnlijk niet anders zal zijn. Meerdere jaren van stijgende loonkosten en inflatie bij een gelijkblijvende structurele subsidie van de gemeente zetten druk op de museumorganisatie voor het verhogen van andere inkomstenbronnen en het verlagen van kosten, maar de mogelijkheden hiervoor zijn begrensd.

De begroting voor 2025 komt uit op een klein positief resultaat, door een prognose voor verdere stijging van entree-inkomsten ten gevolge van de vernieuwing van de vaste presentatie en, waar mogelijk, stabilisatie c.q. verlaging van beïnvloedbare kosten.

BIJLAGEN

**BALANS PER 31 DECEMBER 2024 NA BESTEMMING RESULTAAT VAN STICHTING
ELISABETH WEESHUIS MUSEUM TE CULEMBORG**

ACTIVA

	<u>31-12-2024</u>	<u>31-12-2023</u>
	€	€
VASTE ACTIVA		
Materiële vaste activa		
Inventaris	8.853	12.594
	-----	-----
VLOTTENDE ACTIVA		
Voorraden		
Voorraad	7.188	9.123
	-----	-----
Vorderingen		
Debiteuren	1.741	4.135
Belastingen en premies sociale verzekering	3.482	3.865
Overige vorderingen en overlopende activa	17.529	21.014
	-----	-----
	22.752	29.014
	-----	-----
Liquide middelen	169.713	99.630
	-----	-----
 TOTAAL ACTIVA	 208.506	 150.361
	=====	=====

**BALANS PER 31 DECEMBER 2024 NA BESTEMMING RESULTAAT VAN STICHTING
ELISABETH WEESHUIS MUSEUM TE CULEMBORG**

PASSIVA

	<u>31-12-2024</u>	<u>31-12-2023</u>
	€	€
KAPITAAL		
Overige reserves	92.907	87.990
Bestemmingsreserves	18.158	18.528
	111.065	106.518
	-----	-----
VOORZIENINGEN		
Voorziening taxaties	1.049	1.049
	-----	-----
KORTLOPENDE SCHULDEN		
Crediteuren	8.926	3.266
Belastingen en premies sociale verzekering	3.977	2.860
Overige schulden en overlopende passiva	83.489	36.668
	96.392	42.794
	-----	-----
TOTAAL PASSIVA		
	208.506	150.361
	=====	=====

**STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2024 VAN STICHTING ELISABETH WEESHUIS
MUSEUM TE CULEMBORG**

	werkelijk <u>2024</u> €	begroting <u>2024</u> €	werkelijk <u>2023</u> €
Baten			
Vaste bijdragen	178.304	189.860	157.771
Incidentele bijdragen	17.273	7.500	29.618
Overige baten	36.344	39.000	34.718
Totale baten	231.921	236.360	222.107
Lasten			
Personeelskosten	131.394	129.800	96.216
Afschrijvingskosten materiële vaste activa	4.396	4.000	3.396
Huisvestingskosten	49.032	51.000	54.811
Algemene beheerskosten	15.466	17.100	17.649
Projecten/tentoonstellingen/activiteiten	28.640	33.560	43.470
Voorzieningen	-	-	-
Rente en bankkosten	-1.924	-1.100	-516
Bijzondere baten en lasten	-	-	-13.021
Totale lasten	227.004	234.360	202.005
Saldo staat van baten en lasten	4.917	2.000	20.102
Besteed aan bijzondere bestemming	-370	-	-5.669
Resultaat	4.547	2.000	14.433

BESTEMMING VAN HET RESULTAAT

Te bestemmen resultaat	4.547	2.000	14.433
Onttrekking bestemmingsreserve aankopen	370	-	-
Toevoeging bestemmingsreserve verzuimkosten	-	-	-7.000
Onttrekking bestemmingsreserve educatie scholen	-	-	669
Onttrekking bestemmingsreserve themajaar identiteit	-	-	5.000
Restant toevoeging overige reserves	4.917	2.000	13.102